

bojišča. Prusi so se počasu in previdno pomikovali proti Parizu, ktere so vedno nadlegovali francoski prostovoljni strelci in je tudi večkrat v malih bitvah pobili. Prusi se bližajo Parizu od treh strani, in so že prišli v Versailles, Clamart, Charenton, ter so še samo tri ure od Pariza. Misli se, da bodo od treh strani Pariz napadli in si svoj glavni kvartir v Versaill-u napravili.

18. t. m. je bila mala bitva med Prusi in Vineyjevimi korom, pri kateri so Prusi mnogo ljudi zgubili, posebno pri Ivry, kder so se spet Prusi morali nazaj pomeknuti.

V gozdih pri Chamantu ima general Ducrot 80.000 vojakov zbranih.

19. t. m. se piše, da se bo Jule Favre podal v glavni kvartir Prusov, in da se bo pogajal z Bismarkom zastran miru. —

Iz pruskega tabora prihajajo zmirom glasi, da so pruski vojaki že jako utrjeni, na francoski strani pa so prostovoljci čedalje sitnejši in nadlegajo zlo nemško vojsko. Ako se ne bode v kratkem storil mir, se je bati, da napadejo armada ualezljive bolezni, ker se že zdaj zlo griža kaže.

Trdnjave se še zmirom držijo in napadajo večkrat z uspehom nadlegovalce. Tudi Bazaine-va vojska je dobro z vsem oskrbljena.

20. t. m. je bila bitva pri Monthery-ju v kateri so Francozi zmagali. Prusi imajo velike zgube.

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

Kako se sadje suši.

Kdar je sadje zadost zrelo, naj se posuši, posebno ktero se dolgo hraniti ne da, kakor češplje, tepke, breskve, češnje, sploh bruske maslenke, pa tudi jabelka v režnjah. Tak sad se da več let hraniti, tudi v velik dobiček za prodaj ali za domačo rabo obrniti.

Kdor ima mnogo sadja, naj ga v posebni sušivnici suši, ktera ima od znotraj podolgovato peč, zgoraj pa več vratac, ki se od vseh strani dobro zaprejo in od same prave, ne prehude toplote suši, da ne bo posušeno sadje po dimu okusa imelo, tako sadje malo za prodaj velja. Zatega del je treba vselej zrelo, zmeččano sadje za sušilo vzeti; sušivnico s suhimi, trdimi drvami kuriti, ne pa z mehkimi, smolnatimi ali preobilno netiti. Tudi se ne sme suho sadje v sušivnici ohladiti, ampak zvečer ali zjutraj iz tople sušivnice naglo na hladen zrak postaviti, da lepo svetlo in slastno ostane; po tem se na subem in vetrovnem kraju v snažni posodi shrani. Tako posušeno sadje se do 7 let obrzi.

Kdor pa ima malo sadja, naj ga suši v peči na lesah ali na peči, ali pa na solncu. Če sadje na peči sušiš, izvetraj hišo večkrat, pa tudi prah na peči pometi ali popir podloži, da bo sadje čedno.

Oplupljeno in izkosčičeno sadje, slive, breskve, bruske, jabelka itd. tako posušiti, da je lepo rumeno, se lahko in drago proda. Ravno tako se dá sadje na solncu posušiti. Kdor se s sušilom pečá, naj ima vse snažno, čedno in lepo. Preveč se sadje ne sme posušiti ali celo ožgati; tako sadje ni za nič. Češpelj se le toliko nabere, kolikor jih na lese gre, če jih je pa več, se na solnčni kraj spravijo, kjer jih solnce sušiti pomaga, dokler na nje vrsta ne pride, sicer bi se skazile, posebno če bi še na kupu bile.

Pokuhana jabelka.

Prav sladke bruske se stlačijo in mošt za peti del zavreti pusti, potem se v kako snažno posodo vlije da se ohladi; če je mošt gost, ga je treba skozi čisto rijubo ali vrečo v posodo precediti. Na to se vzamejo dobra, dišeča jabelka, kdor jih ima, inace so tudi navadna zrela jabelka dobra, in se na vodi skuhajo, da postanejo popolnoma mehka, in se dadó skozi sito porinoti, da se kože in peškica odstranijo. Sedaj se spravijo skuhana jabelka in ohlajeni mošt v kotel ali ranglo, in se nad ognjem tako dolgo meša, da je tanjkemu testu podobno. Ko se to dožene, se dene v drugo čedno posodo, ktera se s pokrovom pokrije, in na pokrov žrjavice nadeva da se skorja naredi in zrak v to pokuho ne more, zadnjič se posoda z mehurjem dobro zaveže. Tako pokuhana jabelka dajo dolgo časa prijetno jed.

Nekteri vzamejo namesto jabelk ali bruske češplje, češnje ali višnje in jih skuhajo, skoz sito potisnejo in potem s zavretim moštom pokuhajo, na isti način kakor je zgoraj povedano. Drugi še kake druge dišeče reči pridenejo, na primer, bezgov sok, da s tem okus in barvo zboljšajo; ali pa, če je sad manj sladak, dodajo nekaj sladkorja itd.

Drug način jabelka pokuhati je ta: Vzame se en del jabelk in ravno toliko pese, oboje se posebej kuha, potem se vkupaj stlačijo in pokuhajo do trdega; namesto jabelk se tudi bruske vzamejo. Kadar sadja ni, se zgol iz pese in mrkevce ali korenja taka pokuha nareja. Tudi se jemlje mesto pese mrkevca k sadju in se ravno to doseže.

Če se mošt od bruske pri zmernem ognju zavre in zgosti, se dobi sirup, ki se mesto sladkorja in sirovega masla rabi. —

Tudi izkosčičene slive ali češplje se tako pokuhajo, da se zmerno ueti in vedno meša, dokler se ne zgostijo. — Slivne kože se ravno tako odstranijo kakor jabelčne, da se namreč s kako snažno tumpasto metljico skozi sito spravijo. Tudi se nekaj dišečih reči pridene, kdor hoče, potem jih pa pri ognju popolnoma do trdega zgosti. Tako se tudi s češnjami in višnjami ravna.

Pojasnila

postave gledé povzdige reje goveje živine.

O pospeševanju in oziroma podpori naprav, po katerih se mora voda umetno razpeljavati.

Pospeševanje in oziroma podpora naprav, po katerih je mogoče vodo umetno na travnike in polja napeljavati in odtakati, meri vzlasti na to, da se osnujejo izgledne drenaže in izgledna napeljavanja vode; vrhu tega bode tudi ugodno, ako se osnujejo izgledna gnojišča.

V vsakem okraju naj bi se enake izgledne naprave osnovala vpricho gospodarjev, ktere je treba pri tej priliki podučiti in pokazati, kako se jim je pri osnovi takih naprav ravnati.

V vsakem okraju mora kdo delati za ta posel potrebne cevi, da niso predrage in jih vzlasti to ne podraži, da jih dobivajo iz daljnih krajev. Štajersko kmetijsko društvo je vselej pripravljeno v ta namen pripustiti potrebno orodje za izdelavo cevi in vrhu tega tudi rado pošlje svojega potujočega učitelja, da podučí kmetovalce, kako s cevmi ravnati ter kako vodo v mokrih tleh razpeljati. Ni drugega treba, ko želje društvu izreči, da naj bi podpiralo osnovo tako naprave v omenjenem smislu.

Poglavitna stvar pospraviti obilo klaje in kinč vsakega posestva so travniki in pašniki. Kjer tla niso močvirnata, se moča po prav nevkretnem načinu skuša napeljati; ker se voda vedno na travnik staka in ne skrbijo, da bi se tudi redno odtakala, postane ves travnik sčasoma močvirnat, in se nakosi na njem kislotne piče. Mnogo mokrih travnikov bi se dalo prav lahko izsušiti, čisto bi bilo že z nekterimi jarki opravljeno, a še celo teh gospodar ne napravi.

Pri marsikterih suhih travnikih teče voda mimo, in lahko bi je bilo na travnik napeljati in po tem načinu mnogo več nakositi; a tudi tega ne storijo. Pogojenje travnikov je celo redka prikazen, in zarad tega travnik leto na leto bolj peša in nakosi se vsako leto manj in manj.

Ne da se tajiti, da je dosta ovir pri napravi vodovodov, a take zapreke se bodo odstranile po posebni, po deželnem zboru vladi priporočeni postavi, določujočo pravico do vode, ki bode v občini blagor take naprave pospeševala. Ces. kr. ministerstvo kmetijstva, ki marljivo dela za povspreh poljedelstva, podpira enake naprave z denarnimi pripomočki; naša skrb mora tedaj biti, da po osnovanju takih naprav dobivamo obilo dobre in žlahne klaje, kar bode nam in našim naslednikom mnogo pomagalo.

Planinski pašniki so tudi manj ali več v prav slabem stanju; grnje se razširja, kamenje se ne odpravlja in oboje zmanjša muljavo. Močvirnata tla se ne izsušijo, živina pije gnjilobno vodo iz močvirij, zboli in pogine; živinski odpadki se ne pobirajo in koristno ne porabljajo, s kratka, za planinska gospodarstva se nihče ne briga, in skušnja uči, da imajo na enakem prostoru danes veliko manj živine od nekdanj. Vse te napake moramo sami odstraniti, saj je to v našo korist; skušajmo le napako prav spoznati in popravili bomo radi kmalu, kar smo do zdaj zamujali.

Gospodarsko- obrtnijska razstava v Gradcu

se je slovesno odprla 15. t. m. ob 11 uri zjutra. Vsi graški uniformirani mestjani so se postavili pred razstavna vrata, bili ste tudi nazoči dve vojaški godbi in ena mestjanska. — Odbor razstave je sprejel goste pred lepo okinčanimi vrati. Nazoči so tudi bili mestni župan in odborniki, tamošnji deželni poslanci, F. M. L. John, deželni poglavar Kübek z namestnijskimi svetovalci, vsi predstojniki uradov, predstojnik vsenčelišča in trgovske zbornice in grof Meran. G. Kaiserfeld, kot predsednik štajarskega gospodarskega društva je nagovoril goste in je v svojem govoru posebno naglaševal velike zasluge ranjkega nadvojvoda Janeza, ki je pred 50. leti društvo osnoval in zmirom zdatno podpiral. Zdaj se bode pokazalo, kaj je društvo v 50. letih koristilo v obrtniji in gospodarstvu. Zahvalil se je vsem, ki so materijalno podpirali društvo, da je mogoče bilo napraviti vezdajno razstavo. Deželni poglavar je odgovoril in posebno povdarjal to, da država pripoznava velike zasluge gospodarskega društva in da to pripoznanje hoče posebno pokazati s tim, da bode Njih Veličanstvo cesar sam počastil razstavo s svojo nazočnostjo. Po tem so se vsi podali v lepo okinčano razstavino poslopje.

Vstopnina v razstavnico je 40 kr. Razstava bode trajala do konca tega meseca. Koliko bodo pri razstavi zastopani pridelki iz Slovenije, še zdaj ne vemo, bomo vendar tudi o tem ob času poročali.

Dopis.

Iz Pohorja. V zadnji seji štajarskega dežel. zbora odgovarja štajarski namestnik na interpelacijo dr. Vošnjaka in tovaršev zaradi ravnopravnosti v šoli in uradu, in pravi med drugim: „Jaz morem povedati, da ni vladi nikdar na znanje prišlo, da sodnije na slovenske vloge nemško odgovarjajo.“ Pojasnilo teh besed bo sledeče:

Pred nekaterimi dnevi sem se pogovarjal z nekim c. k. sodnijskim uradnikom, kateri mi je sam povedal, da je, kadar je v Ptujju bil, neko slovensko vlogo nemško odgovoril, za voljo cesar ga je gosp. Herman strašno zmerjal in ga na §. 19 spominjal. Ako je potrebno, znam gosp. namestniku, če mi potovanje v Gradec povrne, imé uradnika povedati in gosp. Herman se bo tudi spomnil.

Ravno tisti uradnik — gospod namestnik dobro si zapomnite — mi je še povedal, da v Celovcu pri sodnijskem oddelku ni nobeden zmožen pri preiskovanju hudodeleev slovenski zapisnik sestaviti. To so govori uradnika in zdaj naj gospod Kübeck odgovarja. Pohorjanec.

Politični ogled.

Dunajska vlada je zdaj v veliki zmešnjavi. — Kamo se obrniti, to nihče ne vé. Beustu grejo nemško-pruske zmage tako strašno po glavi, da je naenkrat postal ves prusoljub, in da se hoče samo na avstrijske Nemce opirati, v zvezo stopiti z Nemčijo; tedaj hoče še dalje Slovane na steno pritiskavati, pa naj le: „Vsaka reč samo nekaj časa trpi!“ pravi stari prigovor. — Mogoče pa je vendar, da se tudi našim vladnim možem enkrat oči odprejo.

Njih Veličanstvo cesar je 17. t. m. v soboto zvečer pozdravil s prestolnim govorom obe zbornici, v kateri je najprej naglašal sedajno vojsko in mir avstrijske države. Omenil je, zakaj so se bile razpisale nove volitve in pozdravlja ude gospodske in poslanske zbornice. Obzaluje da niso nazoči zastopniki kraljestva českega, in tem bolj, pravi, ker se njegova vlada neprestano prizadeva, nezadovoljne napotiti na skupno polje ustavnega delovanja. „Vlada ima nalogo, poskusiti vsa postavna sredstva, da se kolikor naj hitreje tudi temu (českemu) kraljestvu zagotovi sodelovanje pri važnih delih tekočega zasedanja.“ — Najvažnejše besede celega govora za nas Slovane. — Pravi dalje, kaka dela zbora čakajo, med katerimi je v prvi vrsti volitev v delegacije. Govor konča tako: „Bog blagoslovi Vaše prizadevanje! Zaupno Vas vidim začeti Vaše delovanje. Vaše besede bodo daleč zvonela spričevala zvestobe in do-

moljubja in Vaša mirna dela — to sem prepričan — bodo bogato sadje obrodila za notranje blagostanje države, za njeno veljavo in moč. Naj bi se ona moč in krepost, ki jo daje zloznost, iz Vaše srede razširila med vse avstrijske narode, in naj bi jih peljala na ona pota, kjer se razcveta prava svoboda, blagostanje in čast za vsakega posameznega, za vsak narod, za vsako deželo in za skupno državo.“ — Vlada žuga v tem govoru Čehom, in je že tukaj bil odgovor na adresu českega deželnega zbora, Prestolni govor ni situacije v Avstriji celo nič razjasnil; toliko smo vendar iz njega zvedeli, da bomo morali še enkrat, ali morebiti še večkrat svoje želje ponavljati, prej ko dobimo to, kar je izrekla večina v českem, gališkem, kranjskem, dalmatinskem, tržaškem in vorarlberškem deželnem zboru in kar so naglašale manjšine drugih deželnih zborov. Ne ena besedica se ne nahaja v celem govoru, ki bi kazala te dobro voljo, da bi vlada hotela ustreči tim jasnim željam narodov.

Njih Velič. cesar je deželnega poglavarja v Tirolski g. Lasser-ja, deželnega poglavarja v Moravski, Poche-ta in deželnega predsednika v Šleziji, Pillersdorfa iz službe odpustil.

V nedeljo 18. t. m. je cesar sprejel česko deputacijo ki mu je prinesla adresu deželnega zbora, in je rekel, da se zahvaluje za zagotovljenje vernosti, adresu bode izročil svojemu ministerstvu, ustavnega pota ne bode zapustil na noben način, pod nobeno pogodbo, in tirja od deželnega zbora, da naj voli v državni zbor.

Njih Veličanstvo cesar se je v sredo 21. t. m. pripeljal v Gradec k razstavi in se pelja 22. t. m. spet na Dunaj.

Državni zbor na Dunaju je bil prvokrat skupej 15. t. m. Kot najstarejši poslanec je predsedoval baron Pas-cotini, in je v svojem govoru izrekel, da obzaluje, da Čehovi ni v zboru, in dal željo, da bi se edinost med avstrijskimi narodi dosegla s tim, da se „po ustavni poti“ zadovolji vsem narodom.

Med državnimi poslanci je zdaj 86 federalistov in 55 ustavovernih; federalisti imajo tedaj večino. Čehi še niso rajtani. V ponedeljek 19. t. m. je državni zbor imel sejo pri kateri so tudi že bili Tirolci. Govorilo se je samo o volitvi predsednika. Sturm je predložil, naj se zastran Čehov zbor odloži do 3. oktobra. Grocholski pa je predložil, naj se odloži samo do prihodnjega ponedeljka. Zadnji predlog je obveljal. 26. t. m. bode tedaj spet seja in volitev predsednika in podpredsednika. Čuje se, da bode Hopfen izvoljen za predsednika in Rechbauer za podpredsednika.

Česki deželni zbor je vsled cesarjevega ukaza na nedoločen čas razpuščen, potem ko ni volil v državni zbor in je sprejel adresu večine z 147 glasi proti 77. Voljena je bila posebna deputacija 18 udov z višim maršalom na čelu, ktera je adresu cesarju izročila.

Med Čehi je spet razpor. Neki so namreč bolj za pomirljivo politiko Avstriji nasproti, med temi je tudi Sladkovski. Skrejšovski pa in Brauner so za ostro opozicijo. Rieger je potegoval s Sladkovskim, ktereга misel je z veliko večino prodrla. Skrejšovski je na to položil svoj mandat. — Gotovo ga bodo spet volili.

Iz Francoske. Pariz, v katerem je bilo dozdej zmirom mnogo veselja, se je zdaj spremenil v taborišče. — Priprave za brambo se množijo od dne do dne. Ženske, bogatini in starci so mesto zapustili. Pariško ljudstvo je že oboroženo, na trdnjavah okolo mesta čakajo kanoni in navdušenje za boj raste tim bolj, čim bolj se bliža sovražnik. Neki še zmirom upajo, da se bode sklenil mir, to se bo vendar težko prej zgodilo, dokler Prusi ne bodo v mestu.

Poveljnik trdnjave v Strassburgu je 14. t. m. poročal v Pariz, da je njegov položaj že zlo hud zastran vednega bombardiranja. On hoče ostati do konca.

V Parizu je že bilo 13. t. m. 142 hiš navlašče porušeni, ki bi znale delati overe pri brambi mesta. Od 15. t. m. ni več smel nikdor Pariz zapustiti in ne v njega stopiti brez posebnega ministerskega dovoljenja.

15. t. m. je minister notranjih zadev zaukazal, da se morajo napraviti narodne straže v vsch krajih.

Trochu je v svojem ukazu rekel, da bode vsak dan 70.000 mož na pariških trdnjavah za brambo stalo, in da upa da bode 300.000 pušek in srčnost ljudstva mesto obranilo. — 15. t. m. se je iz Amerike pripeljalo v Francosko 500 prostovoljev in 7000 pušek. Prusi so Jainville vzeli.

Bazaine je popolnoma oskrbljen s živežem.